

Hernández Pijuan

Miquel Molins

Mireu el cel. Pregunteu-vos: el xai s'ha menjat la flor, sí o no? I veureu com tot canvia...

I ningú de la gent gran no comprendrà mai que això pugui tenir tanta importància!

Antoine de Saint-Exupéry

Contemplar es lo adecuado a lo que está vivo, porque es unidad en que se vierten la máxima vigilia de la conciencia y la pasividad del alma que acoge la realidad sin recelo.

María Zambrano

“Sigui lloada la casa des d'on es contemplen vastes planures...”.¹ Resta d'una època senyorial, d'una vida apol·línica i rítmica, el casalici de Folquer és, també, des de fa temps, el centre d'una pintura amesurada, el centre absolut en què té lloc el que crec que és el veritable succés en la pintura d'Hernández Pijuan: la redempció de l'obscura, de l'opaca terra, per la llum. El perdó de la terra, podríem dir, la terra feta una amb la llum, ja realitzat, a la fi, el seu somni de ser pintura.

Folquer és el centre des del qual es desplega –fins als contorns del paisatge que l'envolta— l'espai de la representació pictòrica, el quadre: l'àmbit, entre la casa i els contorns de la tela, en què es realitza i se sosté el món i, també, el seu *analogon*, l'obra. Folquer és el centre del petit drama íntim, viscut sense escarafalls, del pas del temps. I és, així mateix, el centre dels instants pintats mil i una vegades, precisos i brillants. Moments resumits amb destresa en termes espacials, una i mil vegades, des de la plena convicció que la variació, les variacions, són l'ànima mateixa de l'expressió artística. El que es pot discutir, el que es pot comprendre, el que es pot recordar.

Folquer és el centre, ja fa temps que ha esdevingut el centre, d'una ascési que es troba avui en el seu moment de major esplendor: l'ordenació del paisatge i del plaer i l'exercici satisfet de la fascinació aliena. Hernández Pijuan no té dubtes sobre la realitat natural ni sobre la veritat de la seva percepció. La seva relació amb les coses és clara, estable i segura i, per això, la seva pintura és elegant i captivadora, tensa i rigorosa, i també confiada i amesurada. Des de la casa –que pel seu caràcter d'habitatge s'identifica fortament amb el cos i el pensament humans, o amb la vida humana, i amb la pròpia tradició–, Hernández Pijuan ha

anat penetrant a través de la finestra, tot domesticant-lo, en l'auster paisatge de la Segarra en una delitosa i calma contemplació. “El que vull és dibuixar el meu entorn més proper, aquests llocs entranyables on ja no poden haver-hi sorpreses. M'interessa el relaxament que dóna allò que, en aparença, coneixes de sobra. Aleshores és quan no tens pressa i pots descobrir una i altra vegada el que ja has viscut, i veure que sempre pot aparèixer com si fos nou”. La vella i coneguda realitat, vista un i altre cop. Enunciada en uns quadres en els quals, des dels primers anys de recerca, s'ha lluitat per eliminar l'accessori, el superflu, fins a deixar-se prendre, només, per l'encant que guarda cada cosa i, encara més, pel que hi ha d'ocult en l'instant de cada cosa. Allò visible que els títols anomenen: *Memòria de la Segarra, Flor, Rosa, Tanca verda, Flor verda, Ocre i xiprer, Pluja, Paisatge amb casa i arbres, Arbres sobre llum daurada, Folquer ocre, Arbre i núvol*. Grans i petits motius d'un viatge als topants d'un mateix i dirigit al centre d'un mateix, en el qual, però –com en tot viatge o aventura– hi ha l'anhel d'un coneixement més gran i universal.

Com diu Peter Leberech a les seves *Cançons populars*: “Des de la nostra joventut tractem de fer usual allò que ens és estrany, allò que ens és freqüent; quedariem meravellats de veure que tenim a la nostra vora mestratges i divertiments que cerquem en remotes llunyanies. La meravellosa utopia es troba, molts cops, als nostres peus, però la cerquem, amb el nostre telescopi, molt més enllà”. Conèixer-se i conèixer el món immediat que ens envolta bé pot equivaler a conèixer l'univers.

L'arbre i la flor en són el centre i l'eix. L'arbre simbolitza la immortalitat, la vida inesgotable, la vida sense mort –s'assimila a l'escala en la relació entre els tres mons–, i és alhora l'arbre de la saviesa i de la mort, o encara el del món fenomènic. La flor és una clara imatge de la fugacitat de les coses –en els sepulcres, les flors no són tant ofrena com analogia–, però també de l'ànima, i igual que el Graal, símbol llegendari de l'impossible. La flor daurada és, a més, símbol de la realització absoluta, i la flor sola –la rosa sola–, símbol de la finalitat, de l'assoliment absolut, de la perfecció.

El color blanc és símbol de la totalitat i de la síntesi, símbol

de la terra transfigurada i –assimilat a l'or– de la llum solar i la intel·ligència divina. L'or i l'ocre, símbols del que és superior, del quart estat després del negre de la culpa i del blanc del perdó. Símbols tots ells de la perfecta decisió espiritual i metàfores també del tresor amagat i difícil de trobar, dels béns espirituals i de la llum suprema. El blanc i el negre alquímics, símbols dels processos espirituals que allunyen l'home de la naturalesa, oposats al verd i al blau naturals. Oposats al verd de la força creadora de la terra, al verd de la joventut primera o recobrada, al verd de l'estat ingenu o primitiu.

Els núvols, relacionats amb la boira, són els mitjancers entre el formal i l'informal que es constitueixen en l'oceà de les aigües superiors. Són progenitors de la fertilitat, relacionats analògicament amb tot allò que té per fi donar fecunditat. Com és el cas de la pluja, assimilada a la llum, símbol també del descens de les influències espirituals sobre la terra.

Motius simbòlics que –endolcits per records d'una realitat vista i revista, volguda i acariciada– s'enuncien en un espai guanyat tros a tros, construït a partir de l'experiència. Construït, per tant, a partir de les sensacions pures, i també de la memòria i de la raó indagatòria, que penetra amesuradament en el medi per tal d'extreure les seves virtuts més íntimes. Espais que són el resultat d'una delimitació i d'una ascési integradora. Llocs de convivència austera de les sensacions i d'allò que les estructura, d'on sorgeixen nous horitzons per a la mirada. I un saber que a més de ser paisatge és, sobretot, pintura que té vida pròpia, que pot ser imatge d'ella mateixa i des d'ella mateixa.

1. Citació d'Horaci amb què Remo Guidieri encapçala el seu comentari al catàleg de l'exposició d'Hernández Pijuan a la Galeria Joan Prats el 1989.